Tien stadia van genocide

De Jodenvervolging in foto's

Een lessenserie gemaakt bij de tentoonstelling en het boek *De Jodenvervolging in foto's*. De tentoonstelling is ingericht aan de hand van de theorie van Stanton: tien stappen die leiden naar genocide. Deze tien stappen zijn voor leerlingen heel abstract, maar aan de hand van de foto's bij deze tentoonstelling (of uit het boek) kun je de theorie van Stanton voor hen heel begrijpelijk maken.

Saskia Groot is redacteur van Kleio.

Voor wie?

Vmbo-t 2, havo en vwo 3.

Hoe?

Laat een foto zien bij elke fase die Stanton omschrijft in zijn theorie en voorzie deze van een korte uitleg. Laat de leerlingen de details beschrijven, en laat ze bedenken waarom die foto is gemaakt en/of wie de foto heeft gemaakt. (Een kant-en-klaar voorbeeld staat in LessonUp, zie kader.)
Laat leerlingen daarna in groepjes van twee of drie op internet zelf foto's of filmpjes zoeken die passen bij de tien stappen. Om de foto's te vinden kunnen ze gebruikmaken van **www.beeldbankwo2.nl** of Google. Leerlingen moeten per foto uitleggen wat erop te zien is, wie de foto heeft gemaakt en waarom ze hebben gekozen voor die foto. Havo- en vwo-leerlingen kunnen bovendien uitzoeken welke reden de fotograaf had om de foto te maken; misschien wel in opdracht van de Duitse bezetter?
Voor havo en vwo kan als extra opdracht toevoegd worden dat ze bij de foto's tekstfragmenten zoeken uit dagboeken of brieven. Dergelijke teksten kunnen ze vinden op internet en in boeken. Voor havo kun je het inkaderen door een lijstje websites of boeken te geven die leerlingen kunnen gebruiken, zoals bijvoorbeeld: *Het Achterhuis* van Anne Frank, *Geborgen bladzijden: oorlogsdagboeken van jonge schrijvers* of *Wij weten niets van hun lot* van Bart van der Boom. Voor interviews met Holocaust-overlevenden is het YouTube-kanaal van het JCK een goede optie.

Wat levert het op?

Elk groepje maakt een collage van de foto's die ze hebben gevonden. Ze kunnen de collage op papier inleveren of digitaal met behulp van een collage-app zoals bijvoorbeeld PicCollage, Picjointer of een app als Padlet. In die apps kunnen ze ook toelichting geven bij de foto's. De collages kunnen ze delen met de docent en de klas.
Een andere manier om de opdracht te maken is aan de hand van een clip die de leerlingen zelf hebben gemaakt, waarin ze aan de hand van foto's en/of filmpjes de stadia van Stanton uitwerken.

De start van de les is door Saskia Groot uitgewerkt in LessonUp.
Te vinden via **www.lessonup.com/app/embed/kHRpFw2RXcW8BZYFY** of ga naar **www.vgnkleio.nl** en klik daar op de link.

Een fotograaf van de Franse krant *Le Soir* reist in mei 1942 naar Amsterdam voor een fotoreportage over de bezette hoofdstad. Hij maakt onder meer deze foto van een fietser met de zojuist ingevoerde Jodenster op zijn jas. Kort na deze opname moeten Joden hun fiets op last van de bezetter inleveren. Collectie NIOD.

Waarom?

Voor veel leerlingen is de Holocaust iets heel onbegrijpelijks, ze kennen allemaal het verhaal van Anne Frank en ze hebben allemaal van Auschwitz gehoord, maar dat er een heel plan aan ten grondslag lag, is voor hen niet te bevatten.
Aan de hand van de foto's kun je voor de leerlingen het plan verduidelijken. Door ze zelf te laten zoeken naar foto's, filmmateriaal en/of tekstfragmenten wordt de achtergrond van de Holocaust veel tastbaarder voor de leerlingen. Ze gaan zich realiseren dat elke stap van de Holocaust weloverwogen en gepland was.
De Holocaust kwam niet uit het niets. ■